

Mededelingen inzake het Boswezen, de Houtvoorziening en de Jacht

OVERGANGSWET BODEMPRODUCTIE 1950

Uittreksel uit de wet van 26 September 1950, houdende enige voorzieningen met betrekking tot een aantal uitvoeringsvoorschriften van de Bodemproductiewet 1939 (Overgangswet Bodemproductie 1950) (Staatsblad K 413).

Artikel 1.

1. De volgende beschikkingen, gegeven ter uitvoering van artikel 3 van de Bodemproductiewet 1939, blijven na 26 September 1950 van kracht:
 - 4e. de beschikking „Stuifvrijhouden zandgronden 1948“, Staatscourant No. 236, zoals deze is gewijzigd bij beschikking van 5 Februari 1949, Staatscourant No. 26;
 - 5e. de Bodemproductiebeschikking 1949 Bosbouw en Houtteelt, Staatscourant No. 184.
2. Onze met de zaken van de landbouw belaste Minister is bevoegd de in lid 1 genoemde beschikkingen in te trekken.

Artikel 2.

Waar in de bij of krachtens de in artikel 1 genoemde beschikkingen vastgestelde bepalingen wordt gesproken van:

- a. Regeringscommissaris voor de bodemproductie, wordt daarvoor gelezen: Directeur-Generaal van de Landbouw;
- c. Productiecommissaris voor de bosbouw en houtteelt, wordt daarvoor gelezen: Directeur van het Staatsbosbeheer.

Artikel 3.

1. Overtreding van de bij of krachtens de in artikel 1 genoemde beschikkingen vastgestelde bepalingen is een strafbaar feit, dat voor de opsporing en berechting gelijk gesteld wordt met strafbare feiten, omschreven in de Bodemproductiewet 1939.
2. De in het eerste lid bedoelde strafbare feiten worden, indien zij opzettelijk gepleegd, als misdrijven, en overigens als overtredingen beschouwd.

Artikel 4.

Binnen drie weken na ontvangst van de beslissing op een verzoek om een vergunning of een ontheffing op grond van de bij of krachtens de in artikel 1 genoemde beschikkingen vastgestelde bepalingen, staat de aanvrager beroep op onze met de zaken van de landbouw belaste Minister open. Deze beslist binnen twee maanden na ontvangst van het beroepschrift.

Artikel 5.

1. Deze wet kan worden aangehaald als „Overgangswet Bodemproductie 1950“.
2. Zij treedt in werking met ingang van 27 September 1950.
Gegeven te Lemsterland, 26 September 1950.

LET OP UW ZIEKE IEPEN.

Eerst door de iepenziekte en tenslotte ten gevolge van de oorlog is in uitgestrekte gebieden van Nederland de iep verdwenen. Toch kan men plaatselijk en soms zelfs nog streeksgewijze landschappen vinden, die hun schoonheid aan de iep ontfanen. Dergelijke gebieden zijn vooral te vinden in Friesland en in onze duinstreken. Doch ook elders b.v. langs de Amsterdamse grachten neemt de iep nog een belangrijke plaats in.

De aanplant van nieuwe iepen kan thans door het in de handel brengen van de nieuwe resistente iep Bea Schwarz (nr 62) weer op kleine schaal begonnen worden. Wil men echter behouden, wat er nog aan iepen over is, dan moet iedere eigenaar

de zwaar zieke en dode bomen rooien en de schors verbranden of de gehele boom onder water leggen. Dit voorkomt de vermeerdering van de iepenspintkever, die de iepenziekte (een schimmelziekte) van de ene naar de andere boom over brengt.

Wanneer een eigenaar vermoedt dat één of meer van zijn iepen door iepenziekte zijn aangetast doet hij het beste zich te wenden tot de directeur van het Staatsbosbeheer te Utrecht of tot de houtvester van het Staatsbosbeheer in zijn gebied. Er komt dan iemand naar de bomen zien, merkt ze wanneer ze geveld moeten worden en deze ambtenaar zorgt er ook voor, dat zo spoedig mogelijk de voor velling nodige kapvergunning wordt verstrekt.

BERICHT OVER PRIJZEN VAN INLANDS HOUT No. X

Verzameld door het Staatsbosbeheer.

Afgesloten op 15 October 1950.

Verklaring der gebruikte afkortingen :

A = eerste kwaliteit ; B = normale kwaliteit ; C = slechte kwaliteit ;

L = liggend (geveld) uitgesnoeid en uitgesleept tot bosrand ;

K = idem en op stapels gelegd ;

St = op stam ;

P = publiek verkocht ; OH = onderhands verkocht ; I = bij inschrijving verkocht ;

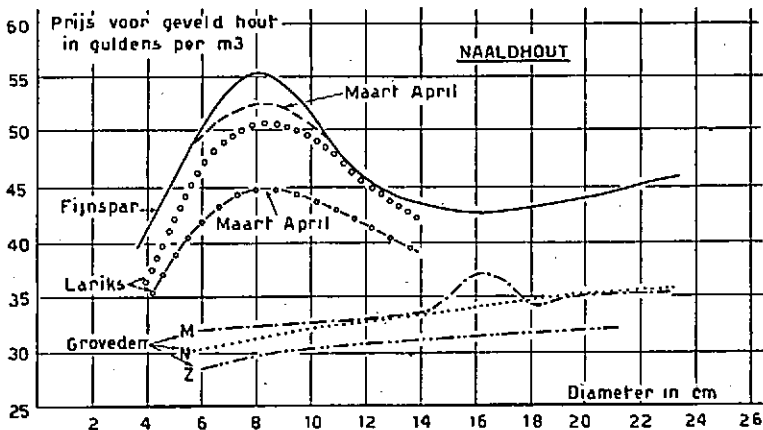
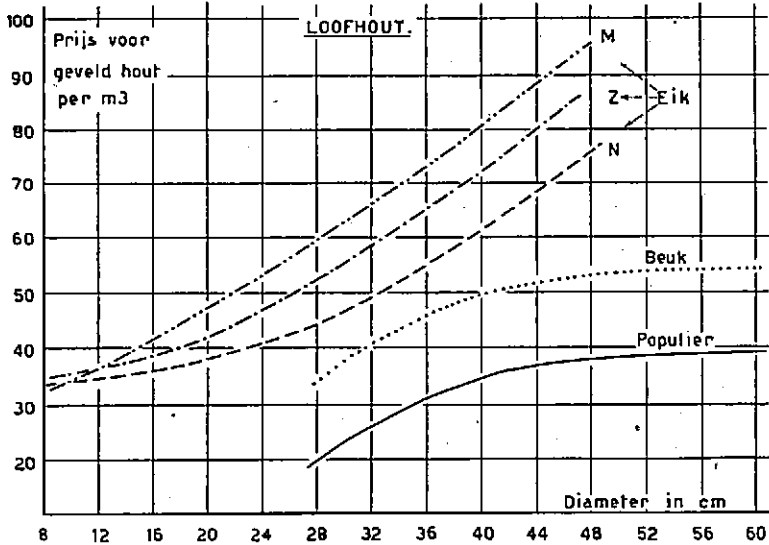
G = gunstige ligging ; O = ongunstige ligging.

Streek	wijze van verkoop	doorsnede op het midden met schors in cm	kwaliteit	aantal m ³	bewerkingsgraad	ligging	prijs per m ³ met schors in fl.	maand van verkoop	opmerkingen
GROVEDEN									
Achterhoek	OH	?	A/B	80	St	G	34	V '50	scherven
O. Veluwe	OH	18	B	350	St	O	26	IX '50	
N. Veluwe	OH	9	B/C	500	St	G	28	III '50	
W. Veluwe	OH	30	A	67	L	G	50	X '50	
O. Utrecht	OH	14—22	B	425	St	G	22	IX '50	
O. Brabant	I	14	B	365	St	G	28	IX '50	
EIK									
M. Brabant	I	46	B	27	St	G	63	X '50	scherven
POPULIER									
W. O. Friesland	OH	35	B	50	St	G	30	VIII '50	
Ned. Betuwe	OH	41	A	150	L	G	48	IX '50	
Z. Z. Holland	OH	40	B	21	St	G	50	VIII '50	
M. Brabant	?	60	A	13	St	G	54	IX '50	
O. Brabant	OH	50	A	30	St	G	52	VI '50	
O. Brabant	I	54	A	80	St	G	45	IX '50	
Z. Limburg	?	50	A	14	St	G	60	IX '50	
IEP									
Z. Groningen	I	40	B	85	St	G	84	IX '50	
Z. N. Holland	I	—	B	147	K	G	112	IV '50	
Z. Z. Holland	I	24—88	B	90	St	G	115	IX '50	
WILG									
Twente	I	30	B	35	L	G	45	IV '50	

In de periode van 15 Augustus t/m 15 September zijn bij het Staatsbosbeheer geen berichten van houtprijzen ingekomen.

HOUTPRIJZEN IN HET KAPSEIZOEN 1949—1950

Met behulp van de in het afgelopen kapseizoen bij het Staatsbosbeheer ingekomen berichten van houtprijzen zijn voor enige houtsoorten grafische voorstellingen van het verband tussen prijs en diameter samengesteld. Het aantal der berichten liet niet toe, afzonderlijke grafieken te maken voor de landstrekken, in de gebruikelijke publicaties genoemd. Het bleek slechts mogelijk, de gegevens van groveden en eik te verdelen in die voor het Noorden (N), Midden (M) en Zuiden (Z) des lands; voor fijnspar, lariks, beuk en populier werd het materiaal van



het gehele land samengevat. Van andere houtsoorten was het aantal gegevens niet voldoende voor een enigszins betrouwbare weergave.

Onderscheid naar de wijze van verkoop, naar kwaliteit en meer of minder gunstige ligging kon niet tot uitdrukking worden gebracht. Met behulp van geschatte gemiddelde vellingskosten zijn de prijzen alle berekend voor geveld hout.

De in verhouding tot de totale jaarlijkse houtproductie zeer geringe hoeveelheid, waarover berichten ter beschikking zijn gekomen, noodzaakt tot een zeker voorbehoud ten opzichte van de resultaten. Het is bijvoorbeeld niet zeker, of de voor groveden in het Midden des lands gevonden top bij omstreeks 16 cm diameter, gevormd door het vrijwel ontbreken van relatief lage prijzen voor deze dikte, op werkelijkheid berust. Daarentegen behoeft aan de sterke prijsdalingen voor lariks en fijnspar voor het eind van het seizoen en de grote prijsverschillen van eikenhout in de verschillende delen van het land niet te worden getwijfeld.

De wenselijkheid wordt gevoeld, dat onderzoek van de houtprijzen voort te zetten. Het Staatsbosbeheer zal dan ook voor het thans aangebroken vellingsseizoen gaarne zoveel mogelijk berichten blijven ontvangen.

INTERNATIONAL UNION OF FOREST RESEARCH ORGANIZATIONS

Het bestuur van de International Union of Forest Research Organizations kwam onlangs te Florence bijeen voor het houden van de jaarlijkse besprekingen. De bijeenkomsten en aansluitende excursies begonnen 24 September en duurden tot Zaterdag 30 September. De samenkomst werd op 1 October besloten met een ontvangst door de Minister van Landbouw en Bosbouw te Rome. Voor de eerste maal waren voor de besprekingen ook uitgenodigd de voorzitters van de 11 secties tot welke oprichting verleden jaar in Helsinki was besloten. Dr H. VAN VLOTEN, Directeur van het Bosbouwproefstation T.N.O. woonde deze bijeenkomsten bij als lid van het bestuur van de I.U.F.R.O en als voorzitter van sectie 24 Forest Protection.

Sinds 1 Januari 1949 blijken 25 bosbouwproefstations en bosbouwkundig onderzoek wordt verricht, uit 18 landen van verschillende werelddelen tot de Union te zijn toegetreden. Over het lidmaatschap van Duitse en Russische proefstations kon geen definitief besluit worden genomen, hoewel hun medewerking zeer gewenst wordt. Het bestuur zal nog worden aangevuld met een vertegenwoordiger van Zuid-Amerika en Noord-Amerika. Het volgende congres zal in 1953 worden gehouden. De volgende bijeenkomst van het bestuur en de voorzitters van de secties zal in September 1951 worden gehouden te Wageningen op „De Dorschkamp”.

De nieuwe Oxford-classificatie voor de bosbouwkundige literatuur werd uitvoerig besproken. Het bestuur zal de leden adviseren om van deze classificatie gebruik te maken voor de literatuur die met ingang van 1 Januari 1952 verschijnt. De Forestry Abstracts die te Oxford worden uitgegeven zullen echter reeds met ingang van 1 Januari 1951 tot de nieuwe classificatie overgaan.

De voorzitters van de secties, voor zover deze aanwezig konden zijn, brachten verslag uit van de contacten die bereikt waren en ontvouwd van de verdere plannen over de werkzaamheden en vooral voor de verdere uitbreiding van de contacten. Prof. A. PAVARI te Florence, die deze bijeenkomst had voorbereid, zorgde voor enige interessante excursies naar proefterreinen en bebossingen. Hiertoefte behoorden o.a. duinbebossingen met in hoofdzaak Pinus pinea, proeven betreffende de omzetting van mediterrane hakhout associaties van diverse loofhoutsoorten in meer producerende opstanden van naaldhout en proefterreinen met grote aantallen zaailingen van verschillende soorten van Castanea (Europese, Chinese en Japanse soorten) en hybriden. De tamme kastanjes worden gekweekt met het oog op het verkrijgen van hybriden, die resistent zijn tegen het beruchte Chestnut blight, veroorzaakt door Endothia parasitica, die nu ook in het Middellandse Zeegebied in Italië, Zuid Frankrijk en Spanje grote verwoestingen aanricht.

WERKZAAMHEDEN VAN DE HOOFDAFDELING BOSBOUW BIJ DE STICHTING VOOR DE LANDBOUW

De Hoofdafdeling Bosbouw van de Stichting voor de Landbouw heeft op 5 October te Utrecht haar 26e vergadering gehouden.

Sorteringslijst 1950.

Allereerst kwam in deze vergadering aan de orde de bespreking van een rapport van een commissie, ingesteld door de Hoofdafdeling en belast met de bestudering van I.M.E.S.-voorschriften (*Indeling, Meting En Sortering van in Nederland geveld hout*). Deze commissie, welke heeft gewerkt onder voorzitterschap van Prof. Dr. HOUTZAGERS, heeft samengesteld een „sorteringslijst 1950”, handleiding voor de indeling, de meting en sortering van in Nederland geveld hout. De Hoofdafdeling wil deze lijst als zakboekje in druk laten verschijnen en heeft besloten hiervoor bekrachtiging te vragen van het Dagelijks Bestuur van de Stichting voor de Landbouw.

Werktuigen-efficiency en arbeids-efficiency.

Prof. Dr. Ir J. F. KOOLS te Wageningen heeft de aandacht van de Hoofdafdeling Bosbouw vestigd op het grote belang van werktuigen-efficiency en arbeids-efficiency. Prof. KOOLS heeft in kleine kring demonstraties gegeven in het juiste behandelen van zagen. Voorts werd de aandacht gevestigd op een nieuw type bijl van 775 gram. De heren Ir P. DE FREMERY en A. IJSCA hebben van 18—23 September een Congres over bosarbeitsstudies te Neurenberg bijgewoond. Uitvoerig werd van gedachten gewisseld om te komen tot een juiste organisatie van de werktuigen-efficiency en arbeids-efficiency in de bosbouw.

In overleg met de algemene technische commissie van de Stichting voor de Landbouw werd besloten een bosbouwer aan te wijzen in deze technische commissie, en voorts om een sub-commissie bosbouw van de technische commissie in te stellen. Deze sub-commissie bosbouw zal o.a. in overleg met het Instituut voor Landbouwtechniek en rationalisatie te Wageningen het gehele probleem van het gebruik van werktuigen, de werktuigen-efficiency en arbeids-efficiency in de bosbouw behandelen.

Technical Assistance.

Dr TH. C. OUDEMANS, die, namens de Stichting voor de Landbouw, tesamen met Prof. Dr J. H. BECKING en Prof. Dr G. HOUTZAGERS in het kader van de Technical Assistance van de afgelopen zomer een reis naar de U.S.A. heeft gemaakt, deed enkele mededelingen over bedoelde reis. Het 45 pagina's tellende interim-rapport van genoemde heren is aan de Hoofdafdeling Bosbouw aangeboden en zal worden vernieuwvuldigd.

Uitvoerig werd gesproken over het voornemen in 1951 enige groepen naar de U.S.A. uit te zenden om bosbouw-problemen te bestuderen.

Economische positie in de bosbouw.

De sociale aspecten van de 5% loonsverhoging zijn behandeld in de vergadering van de Sociale Commissie Bosbouw op 14 September 1950, terwijl de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren en de drie landarbeidersbonden op 3 October 1950 zijn gehoord door de looncommissie van de Stichting voor de Arbeid en het College van Rijksbemiddelaars.

Onmiddellijk na de vergadering van de Sociale Commissie Bosbouw op 14 September 1950 heeft het D.B. van de Hoofdafdeling Bosbouw stappen ondernomen om een bespreking te arrangeren met de Commissie Inlands Hout en de Mijnhouthandel, ten einde tot een hogere mijnhoutprijs te komen en tevens om bij de regering aan te dringen op mededelingen betreffende de nota welke reeds eerder aan de regering is toegezonden om te komen tot een bosbouwfonds. Besloten werd deze aangelegenheid ook op te nemen met het College van Overleg.

Ruimtelijke Ordening.

Aan de hand van een inleidende nota van de Secretaris van de Commissie Grondgebruik behandelde de Hoofdafdeling het verslag van de Staatscommissie voor de herziening van de Woningwet. Zij besloot een nota op te stellen, waarin zij haar bezorgdheid uitspreekt over eventuele zeer gedetailleerde bestemmingsplannen en het systeem van aanlegvergunningen, waardoor aan de Gemeentebesturen vergaande be-

voegdheden zouden worden verstrekt in de bedrijfsvoering. De Hoofdafdeling Bosbouw was van mening, dat de bevoegdheden van de deskundige instanties niet doorkruist mogen worden.

Ook besprak de Hoofdafdeling het probleem van de schadevergoedingen. De vergadering was van oordeel, dat uit het ontwerp duidelijk was te merken, dat de land- en bosbouw niet in genoemde commissie waren vertegenwoordigd. Besloten werd bedoelde nota aan te bieden aan de commissie grondgebruik en nader contact op te nemen met deze commissie over het onderhavige probleem.

Waterschapslasten op bosgronden.

De Hoofdafdeling Bosbouw heeft een commissie ad hoc waterschapslasten bosbouw ingesteld. Deze commissie zal een nota opstellen over de waterschapslasten op bosgronden en in contact treden met de contactcommissie tussen de Stichting voor de Landbouw en de Unie van Waterschapbonden. Besloten werd de contactcommissie te verzoeken goed te vinden, dat de heer C. D. GRIJNS, die zowel lid is van de Hoofdafdeling Bosbouw, als van bedoelde contactcommissie, de officiële vertegenwoordiger is van de Hoofdafdeling Bosbouw in de contactcommissie.

Bosbrandweer.

De Hoofdafdeling nam met instemming kennis van het bericht, dat de Minister van Landbouw voor het jaar 1950 aan de Hoofdafdeling Bosbouw alsnog een subsidie van f 25.000.— heeft toegekend ten behoeve van de bosbrandweer.

De Hoofdafdeling Bosbouw bekrachtigde het besluit van de uitvoerende commissie voor de vrijwillige bosbrandweer in Nederland, welke een sub-commissie voorlichting en propaganda heeft ingesteld, bestaande uit de heren: Ir H. W. SCHENKENBERG VAN MIEROP, voorzitter, P. J. DROST, J. WESTRIK en P. H. TILBUSSCHER, secretaris.

De Hoofdafdeling besloot aan de Minister van Binnenlandse Zaken te verzoeken dat zij één of meer vertegenwoordiger(s) kan aanwijzen in de Brandweerraad, genoemd in art. 9 van het ontwerp Brandweerwet.

Kostprijsberekeningen.

Het Landbouw-Economisch Instituut is gereed gekomen met zijn kostprijsberekeningen voor de groveden, douglas, eik en populier.

Het rapport moet nog door de Advies-commissie worden bestudeerd.

Bosbouw Congres F.A.O.

De derde bijeenkomst van de Europese Commissie van de F.A.O. voor de bosbouw is van 28 Augustus—1 September 1950 te Genève gehouden. De Hoofdafdeling besloot de regering te verzoeken goed te vinden, dat de Hoofdafdeling Bosbouw voortaan een vertegenwoordiger naar de Bosbouw Congressen van de F.A.O. kan zenden.

ADVIES COMMISSIE VOOR DE VRIJWILLIGE BOSBRANDWEER IN NEDERLAND

Op 6 October 1950 vond te Rhenen de vergadering plaats van de Advies Commissie voor de Vrijwillige Bosbrandweer in Nederland.

Na afloop van deze vergadering welke onder voorzitterschap stond van de Voorzitter van de Hoofdafdeling Bosbouw van de Stichting voor de Landbouw, Ir P. DE FREMERY, werd een bijeenkomst gehouden met de vertegenwoordigers van de Regionale Bosbrandweer Organisaties.

Aanwezig waren afgevaardigden van de Utrechtse Bosbrandweer Vereniging, het Veluws Bosbrandweer Comité, de Bosbrandweervereniging „Achterhoek en Liemers”, de Provinciale Overijsselse Stichting voor de Bosbrandbestrijding, het Regionaal Bosbrandweercmité voor de drie Noordelijke Provinciën, Het Gooi, de Bosbrandweering Het Markiezaat, de Werkcommissie ter organisatie van de Bosbrandweer in Limburg en verscheidene Burgemeesters uit Noord-Brabant.

Voorts waren aanwezig vertegenwoordigers van de Commissarissen der Koningin in de Provincies Utrecht en Noord-Brabant.

Verder was aanwezig de Bevelhebber van de 2e Militaire Afdeling Generaal Ma-

jaar C. D. TOET, Mr J. S. BIESHEUVEL, namens het Hoofdbestuur van de Stichting voor de Landbouw, de Burgemeester der Gemeente Rhenen en een vertegenwoordiger van de Koninklijke Nederlandse Brandweervereniging.

Na begroeting door de Voorzitter hielden de Heren Ir H. W. SCHENKENBERG VAN MIEROP, Inspecteur van het Staats-Bosbeheer en de Heer P. J. DROST, Houtvester van de Nederlandse Heidemaatschappij, inleidingen (met lichtbeelden) over de bosbrandbestrijding; daarna hield de Heer P. L. VAN BOVEN, Hoofdinspecteur van het Brandweerwezen, een lezing over de bosbranden welke in 1949 in Zuid-Frankrijk hebben gevoerd; eveneens werd een film over dit onderwerp vertoond.

Na afloop van deze inleidingen werd de uitkijkpost van de Bosbrandweer op de Watertoren te Rhenen bezichtigd.

Na de lunch begaf het gezelschap zich naar Apeldoorn, waar de Meldingscentrale van de Bosbrandweer werd bezichtigd. Aldaar was ook aanwezig de Commissaris der Koningin in de Provincie Gelderland, Jhr Dr C. G. C. QUARLES VAN UFFORD. Met zeer veel belangstelling werd de Centrale Post van de Bosbrandweer Organisatie op de Veluwe bezichtigd. Op een grote kaart zijn met lichtjes aangegeven de ongeveer 25 brandtorens, de ongeveer 75 blusgroepen, de materiaal depôts, enz.

Een snelle melding is gewaarborgd doordat het Veluws Bosbrandweer Comité beschikt over 5 zogenaamde „linkapparaten”. De vijf meldingsposten op de Veluwe zijn in direct en gelijktijdig contact met elkander. Nadat de Commandant van de brandweer te Apeldoorn een uiteenzetting had gegeven over de organisatie op de Veluwe, begaf het gezelschap zich naar de Woeste Hoeve, alwaar een demonstratie werd gegeven.

Duidelijk werd aangetoond dat het van het grootste belang is, dat er in het bos- en heidegebied een eenhoofdige leiding is bij de bestrijding van bos- en heidebranden, waarbij gemeentegrenzen geen rol mogen spelen. Tijdens de demonstratie bij de Woeste Hoeve werd gebruik gemaakt van een der door de Hoofdafdeling Bosbouw over ons land gestationeerde jeeps.

Voorts werd één der tankwagens ingezet die eveneens van groot belang zijn voor de huisbrandbestrijding b.v. op afgelegen plaatsen, waar geen water aanwezig is voor het blussen van boerderijbranden. Tijdens de demonstratie werd ook gebruik gemaakt van de radiowagen van de Gemeente Apeldoorn.

Na afloop van de demonstratie, hield de Voorzitter van de Hoofdafdeling Bosbouw een slotwoord waarbij gewezen werd op het grote belang van onderlinge samenwerking.

Generaal Majoor TOET vestigde de aandacht er op, dat het van groot belang is dat ook militairen eventueel bij de bos- en heidebrandbestrijding worden ingeschakeld. De Generaal zegde nogmaals zijn volle medewerking toe bij de bosbrandbestrijding.

Deze dag kan als een buitengewoon nuttige demonstratie worden beschouwd voor de Bosbrandweer Organisatie in Nederland

Boekbesprekingen.

Waldbau. Grundriss und Einführung als Leitfaden zu Vorlesungen über Bestandesdiagnose und Waldtherapie. JOSEF KÖSTLER. Parey, Berlin, 1950.

De schrijver, hoogleraar aan de Universiteit van München, geeft in dit boek een heldere uiteenzetting over de nieuwere opvattingen, die de laatste twintig jaren op bosbouwkundig gebied hun intrede hebben gedaan. Zijn uitgangspunt is, dat de houtteelt gebaseerd moet zijn op de studie der natuurbossen. Slechts in ongestoorde levensgemeenschappen kan men vaststellen, aan welke wetten deze levensgemeenschappen gehoorzamen. De houtteelt is echter geen beheersen van de natuur, maar aanpassen aan de natuur. Het begrip duurzaamheid is het belangrijkste element in de bosbouw. Deze duurzaamheid, welke slechts is gewaarborgd in biologisch gezonde bossen, vereist een zekere houtvoorraad en verzekert jaarlijkse houtopbrengsten, die jaarlijks langzaam maar zeker moeten stijgen. De bosbedrijfsregeling is ondergeschikt aan de houtteelt; de grootte van de état en van de houtvoorraad en het vaststellen van de kaprijpheid wordt door houtteeltkundige overwegingen mede beïnvloed.

De auteur omschrijft houtteelt als bostherapie, een technisch vraagstuk, dat biologisch bepaald is, met een economische en boshuishoudkundige doelstelling. De bodemkunde moet worden beschouwd als de belangrijkste natuurwetenschap, die de houtteelt ten dienste staat. Het heeft geen zin te trachten de groeiplaats numerisch uit te drukken, daar men de factoren grond en klimaat niet gescheiden mag beschouwen, maar van de totaliteit der groeiplaats uit moet gaan. Het bos is een levensgemeenschap en daarom mag men het verband tussen groeiplaats en vegetatie niet door cijfers vastleggen.

In het gehele boek blijkt, dat KÖSTLER zich heeft los gemaakt van het schematische denken, dat voor Duitsland en andere landen zo kenmerkend is. Zo wijst hij er bij de bespreking der houtsoorten op, dat men eigenlijk niet kan spreken, van de eik, de beuk enz., daar de soort een abstract begrip is. Dit wordt veroorzaakt door het rasverschil en door het verschillende gedrag van de houtsoorten op verschillende groeiplaatsen. Zoals te verwachten is, spreekt de schrijver zich uit tegen de massale aanplantingen van naaldhout. Wel kent hij aan fijnspar, zilverden en lariks in Zuid-Duitsland en aan de groveden in Noord-Duitsland een grote betekenis toe, maar slechts voor zoverre zij een onderdeel zijn van het natuurlijke bostype. In het eiken-haagbeukenbos zullen deze soorten, al naar de omstandigheden, slechts als gashoutsoorten mogen worden bijgemengd.

Aan de eik dient in Zuid-Duitsland grotere aandacht te worden besteed, maar om hoogwaardig hout te verkrijgen zal ze steeds met andere soorten moeten worden gemengd. De berk wordt als goede pionierhoutsoort en uitstekende menghoutsoort een grote betekenis toegekend in het toekomstige bosbeeld van Midden-Europa. Ook els, esdoorn, haagbeuk, linde en lijsterbes zullen in betekenis moeten toenemen.

Ten aanzien van de exoten is het gevaar niet in de eerste plaats gelegen in de achteruitgang van de grond, maar in het gevaar voor ziekten. Wel is waar kant de schrijver zich niet geheel tegen het gebruik van exoten, maar hij wijst op het feit, dat elk biotype behoort bij een bepaalde biocoenose; het zal nooit gelukken om elders een zelfde levensgemeenschap hiervoor in de plaats te stellen. Zo is de aantasting van de Douglas door *Rhabdocline* (sedert 1930) en door *Phaeocryptus* (sedert 1935) zo ernstig, dat aanplanting van deze soort in Württemberg thans geheel verboden is.

In verband hiermede is voor de exoten van bijzonder groot belang het herkomst-onderzoek en het vermijden van te grote oppervlakten. Als voordelen van de Amerikaanse eik noemt KÖSTLER: snelle groei, goed verteerbaar blad, verdraagzaamheid ten opzichte van andere houtsoorten. Als zodanig is ze een waardevolle soort voor menging en onderplanting. Ook bij het gebruik van exoten dient men echter steeds aan het natuurlijke bostype gebonden te blijven. Immers, niet alleen de willekeurige maatregelen, maar ook de op wetenschappelijke basis uitgevoerde maatregelen hebben slechts op kleine oppervlakte de oorspronkelijke productiviteit van de groeiplaats op

peil gehouden. Ten aanzien van de dunning is er slechts één dunningsmethode, die in overeenstemming is met het natuurwetenschappelijke karakter van de bosbouw: de methode van SCHÄDELIN. Uitvoerig behandelt de schrijver de vier fasen der verpleging: verpleging der verjonging, zuivering, selectiedunning en lichtingsdunning. In logische volgorde komt daarna de verjonging. De verjongingsmethode zal in de toekomst geheel moeten worden geregeld in overeenstemming met het bosbehandelings-type (= bedrijfsdoeltype), waarbij het natuurlijke bostype weer als basis moet dienen.

Bij de omzetting van zuivere naaldhoutopstanden in gemengde opstanden handhaaft KÖSTLER de indeling van Leibundgut: critische opstanden (veel gevaar), labiele opstanden (voorlopig geen ernstig gevaar) en stabiele opstanden (geen gevaar, moeten op den duur wel worden omgezet). Daarbij moet men weer van het bostype uitgaan, om door het kiezen van de juiste gasthoutsoorten tot een bepaald bosbehandelings-type te komen. Om deze maatregelen goed te kunnen regelen naar ruimte en plaats is de „Waldbauliche Planung” onontbeerlijk. De ontwikkeling der bosbouw gaat steeds meer in de richting van de verpleging van de afzonderlijke boom; deze ontwikkeling culmineert in de verplegingsmethode van SCHÄDELIN. De waarde van de individuele boomverpleging kan niet worden getaxeerd met behulp van opbrengsttabellen, daar deze nu eenmaal niet gebaseerd zijn op de individuele verpleging.

De grote betekenis van dit boek van KÖSTLER is gelegen in de wijze, waarop de schrijver de houtteeltkundige behandeling van het bos, gezien als levensgemeenschap, uiteenzet. In zijn opvattingen blijkt hij sterk over te hellen naar de opvattingen van LEIBUNDGUT. Evenals LEIBUNDGUT veroordeelt hij het schematisch karakter van de bosbouw, het streng mathematische denken beheerst door opbrengsttabellen en de leer der netto grondopbrengst, alsmede de constructie van gemengde opstanden, die in generlei overeenstemming is met de bosbouwkundige groeiplaats.

Hoewel het boek op vele punten een leidraad kan vormen voor de practijk, kan men de betekenis als symptoom groter achten, dan de direct practische betekenis, die het voor de Nederlandse bosbouw heeft.

A. VAN LAAR.

Income tax and death duties on Woodlands. Forestry Commission, leaflet no. 12. 1949. Prijs 2 d.

Het bos is in Engeland onderhevig aan een vermogensbelasting en een inkomstenbelasting, welke beide als grondslag hebben de huurwaarde van het bezit. Evenwel is er voor de inkomstenbelasting een afzonderlijke regeling voor de als bedrijf geëxploiteerde bosbezittingen, gebaseerd op de werkelijke uitkomsten van het bedrijf. Van deze regeling mag desgewenst bij de aangifte gebruik worden gemaakt indien een daartoe door een speciale beoordelingscommissie afgegeven verklaring kan worden overgelegd, inhoudende, dat het bedrijf op een commerciële basis wordt beheerd.

Bij de heffing van successierechten geldt voor bos een aparte regeling. Wanneer de verkrijging van het onroerende goed plaats vond tussen 1853 en 1894 werden van de bosgrond geen successierechten geheven; de heffing vindt echter telkens plaats op het (opgaande) hout, zodra dit is geveld, zodat men de successierechten als het ware op afbetaling voldoet. Kosten van herbebossing zijn onder andere aftrekbaar.

In gevallen van successie tussen 1894 en 1909 werd een „estate duty” geheven op grond van de verkoopwaarde van het goed, zijnde deze voor het bos de gekapitaliseerde huurwaarde. Daarnaast is dan nog sprake van een „succession duty” op dezelfde grondslag met verschillende tarieven, al naar de graad van verwantschap tussen erflater en erfgenaam en de titel waaronder het geërfd wordt verkregen.

Na 1909 zijn beide vormen van successierechten gehandhaafd. Echter werd het oude systeem, waarbij de houtwaarde eerst na velling in rekening wordt gebracht, opnieuw als grondslag ingevoerd, behoudens evenwel in geval van gelijktijdige verkoop van de grond. Zodra de nieuwe verkrijger zelf overleden is en deswege over het gehele goed opnieuw successierechten verschuldigd zijn, eindigen echter bij de wet van 1909 de aanspraken van de fiscus op de opbrengsten van geveld hout, voor zover deze zouden voortvloeien uit de vorige erflijning.

VAN SOEST.

Het snoeien van onze loofbomen. E. TEERINK en Ir P. H. M. TROMP. Uitgave van de Nederlandse Heidemaatschappij, 1950.

Ik vond het aardig, een fris boekje over het snoeien van onze loofbomen in handen te krijgen, goed gedrukt, uitmuntend geïllustreerd en met korte kernachtige tekst. Maar toch leek het mij erg gewaagd een dergelijk boekje tussen „het publiek” te gooien (zo te zien is het zelfs een gratis-verspreiding) en eerlijk gezegd, toen ik nader ging lezen en in de inleiding zag: „dat zij, die geen lessen in snoeien hebben gevolgd, in deze korte wenken richtlijnen zullen vinden voor de uitvoering van het snoeien”, ben ik bepaald geschrokken.

Wij doen nu al jaren lang moeite om de mensen bij te brengen, dat snoeien is het operatief ingrijpen in de natuurlijke groei van een levend organisme en iedereen die wil luisteren vertellen wij, dat van de keuze van een snoeier, die werkelijk weet wat hij doet, vrijwel alles afhangt voor de toekomst en het aanzien van een beplanting en dat deze mensen met een lantaarntje zijn te zoeken of met veel moeite zijn op te leiden, terwijl hele volkstammen het *nooit* leren.....

Nu komt daar opeens doodgemoedereerd een boekje, dat zegt: mensen ga je gang maar; dit is nu „je” handleiding voor iedereen, die een boom te lijf wil! Ik houd mijn hart vast voor de gevolgen. Met algemene richtlijnen geven is men niet klaar, want daarnaast had het boekje dan vól moeten staan met vermaningen toch vooral een dusdanige voorzichtigheid te betrachten, dat géén léék zich aan snoei van bomen dient te bezondigen en dat zelfs bij de keuze van een snoeier de gróóste bedachtzaamheid is geboden. Voorts, dat men talloos verschillende gevallen kan ontmoeten, gevallen waarbij ook de meest deskundige snoeier nog terdege zal dienen te overwegen wat hier nu wel het beste kan geschieden. Men léért dit vak niet door een boekje als dit; ook niet in een cursus van enkele dagen, het is een minutueus vak, waarvoor aanleg en tijd, vooral veel tijd en ondervinding nodig is. Voor de goede vaklieden heeft een dergelijk boekje in het geheel geen zin. Het had dan ook mijns inziens alleen als lekenvoorlichting dienen te worden opgezet, als waarschuwing tegen eigen overschatting. Als van medische zijde een boek voor leken wordt geschreven, dan heeft dit óók alléén tot doel de algemene voorlichting en vermaning tot voorzichtigheid om toch vooral de deskundige op tijd te raadplegen. Men zal er daarbij niet over denken aan te bevelen de therapie zelf uit te gaan oefenen.

Het is jammer, dat bij de publicatie van dit boekje hieraan blijkbaar in het geheel niet is gedacht..

Over de inhoud kan ik na deze uiteenzetting kort zijn. Men kan in zo'n kort bestek onmogelijk volledig zijn. Ik zou slechts enkele opmerkingen willen maken. Op bladzijde 14 staat bij het plaatje „opkronen” en in de tekst „snoeien” (onderste alinea). Dit werkt verwarrend; beter ware daar duidelijk opkronen of opsnoeien gezegd. Ook het plaatje zelf is psychologisch niet juist; men had de snoeier de tijdelijke „kapstokken” moeten zien afzagen. Dan wordt medegedeeld, dat snoeien bij vriezend weer ongevaarlijk is. In zijn algemeenheid is dit onjuist, daar bij strenge vorst soms wel dege-lijk moet worden opgepast. Over de eikensnoei is niets gezegd; dit is een moeilijke boom, en kan zeker niet zonder meer als een willekeurige andere soort worden gesnoeid. Door niets te zeggen heeft men hier nu helaas alle gelegenheid om dat zo te fantaseren. Dan heb ik nog bezwaar tegen de afbeelding op bladzijde 44 van de beredeneerde snoei, die technisch af lijkt, maar gekunsteld is. Weliswaar zeggen de schrijvers dat ook in de tekst, maar het plaatje met het onderschrift „kabinetswerk” suggereert de leek iets goeds en de leek léést niet. Het plaatje op het kapt moeten we maar als een „dichterlijke” vrijheid nemen.

Het enthousiasme voor een kopschaar kan ik niet begrijpen, vooral niet als daar vlak vóór een snoeischaar, die men dicht onder zijn wakend oog heeft, sterk wordt becriteerd. Wat deze laatste betreft, kunnen alle genoemde bezwaren in één keer worden geëlimineerd bij het gebruik van een dubbelsnijdende snoeischaar. Er wordt practisch niets over de zaag gezegd. Alleen het plaatje op bladzijde 20 laat zonder critiek het misbruik van een timmermanszaag zien. Het verhaal over de klimsporen is ook niet zonder bedenken, er zijn immers verschillende modellen, maar hier is tenminste goed gewaarschuwd, dat alleen de geoevende man ermee dient te werken. We missen tenslotte een aanbeveling voor het gebruik van de dubbele snoeiladder, zo handig bij jonge bomen.

F. W. BURGER.

*Jaarverslag van de Dienst van 's Landsbosbeheer
in Suriname over het jaar 1949.*

Met vreugde begroeten we het eerste, of zo we het mis hebben, een van de eerste, jaarverslagen van het Surinaamse bosbeheer, na een onvrijwillige rustperiode van circa 25 jaar.

In de inleiding wijst de opperhoutvester, Ir I. A. DE HULSTER, nog eens op de grote betekenis der bossen voor de economische toestand van het land en van welk eminent belang het geacht moet worden voor de Surinaamse samenleving deze natuurlijke hulpbronnen tot ontwikkeling te brengen, zodat de gemeenschap er bij voortdurend de hoogste voordelen uit trekke.

Wil men dit echter bereiken dan is de tegenwoordige opzet van de dienst veel te sober.

Intussen is er een begin van een opzet. Er is een personeelsformatie van 1 opperhvt., 1 htv., 1 bosarchitect, 5 bosopzichters, 15 boswachters en het nodige personeel voor de houtkeuring en de administratie, terwijl nog 2 leerlingopzichters en 10 leerlingboswachters in opleiding zijn. Eind 1949 waren over een oppervlakte van 1.181.365 ha bosconcessies en houtaankapvergunningen uitgegeven waaronder aan 1 concessionaris 6 concessies met een oppervlakte van 415.000 ha.

Om een behoorlijk toezicht op de aankap en de retributiebetaling mogelijk te maken werd een ressortindeling ingesteld naar de 7 voornaamste stroomgebieden, onderverdeeld in een 20 tal boswachterijen.

Het personeel ging zoveel mogelijk de wettige herkomst van het hout na. Dat die controle nodig was moge blijken uit het feit, dat in 1947 de houtuitvoer nagenoeg 10.000 m³ groter was dan de kap, wat niet mogelijk is. In de drie laatste jaren, 1947 t/m 1949 was de productie achtereenvolgens 74.000 m³, 81.000 m³ en 23000 m³, de uitvoer 84.000 m³, 29.000 en 28.000 m³, terwijl de retributies bedroegen f53.000, f58.000 en f88.000. Hoewel de kap dus aanmerkelijk achteruitging, liep de retributie als gevolg van de intensievere controle sterk op. Vooral aan de Corantijnrivier had dit toezicht succes. Daar werd aan de Suriname-oever der rivier veel hout clandestien vervoerd; op die wijze werd de retributie van f0,50 per blok (gem. 0,7 m³) 11% uitvoerconsent en 33 $\frac{1}{3}$ % invoerrecht in Brits Guyana ontdoken. Het Surinaamse hout wordt nu van een speciaal merk voorzien, waardoor vermenging met Engels hout uitgesloten is.

In de werkwijze op de concessies kwam weinig verandering. En werd slechts gekapt over een smalle strook langs de rivieren en het aantal tractoren voor de uitsleep nam maar weinig toe. Het gekapte hout is over een groot aantal houtsoorten verdeeld; van het aantal gekapte blokken behoorde 6,3% tot *Basra locus*, 16,1% tot baboen, 29% tot krappa, 5,7% tot pisie. Totaal 109.711 blokken. De tractoren worden onvoldoende of over te lange afstanden gebruikt, wat sterke slijtage in de hand werkt. Slechts $\frac{1}{3}$ van het hout werd op de concessies door tractoren uitgesleept, en gemiddeld niet meer dan 3 blokken per dag, inderdaad een geringe prestatie.

Een groot nadeel bij de tegenwoordige retributieheffing is de heffing van f0,50 per blok, omdat de inhoud der blokken naar houtsoort en sortiment zeer varieert. Beter ware rekening te houden met de kubieke inhoud van het rondhout, waaruit het blok door bekapping is vervaardigd.

De export is tamelijk nauwkeurig bekend; het binnenlands gebruik moet echter geschat worden. Houvast biedt enigszins de hoeveelheid hout, die de zaagindustrie aflevert. Er is thans een enquête naar dit zaagbedrijf ingesteld.

De uitvoer is hoofdzakelijk op Nederland ingesteld. Ze bedroeg in het verslagjaar \pm 26.400 m³, waarvan 14.825 m³ naar Nederland. Hiervan was 2.596 m³ rond, 3.245 m³ bekapt en 1.443 bezaagd, 4.902 m³ dwarsliggers en 2.452 m³ triplex; onder de voornaamste naar Nederland uitgevoerde soorten behoren met de grootste hoeveelheden baboen (triplex en gezaagd hout), *basralocus* en *matakki* (dwarsliggers). De export naar andere landen was gering; o.a. naar de V.S. 1.069 m³, Brits Guyana 1.530 m³.

Ook het eigenlijke bosonderzoek kon worden aangevat, doordat een aantal kleinere concessieaanvragen in behandeling waren, terwijl tevens een oriënterend onderzoek naar de baboenvoorraden van een complex kon worden begonnen. In deze complexen werden evenwijdige proefbanen opgenomen, waarbij men ook een inzicht kreeg in de loop der begroeiingsgrenzen van de verschillende bostypen. Dit werk kon worden vergemakkelijkt doordat men reeds over een collectie luchtfoto's beschikte. De voorraad varieerde van 41-96 cm³ rondhout per ha, het aantal soorten tussen 20 en 24. Men kreeg hierbij tevens een inzicht in de kosten der opname.

In het cultuurcomplex Zandery I werden een zestiental perken opgemeten en beschreven, terwijl een kwekerij werd aangelegd voor verdere kiemprouwen. Het kweek-

materiaal zal in uitgekapte stroken worden uitgeplant. Het bij die kap verkregen waardeloze hout werd verwerkt tot houtskool, die door de stadsbevolking zeer gevraagd wordt.

Verder werd een onderzoek ingesteld naar de droging van hout aan de lucht, waarbij zeer gunstige resultaten werden bereikt. Het vochtgehalte van dergelijk gedroogd hout overschreed niet de 15%.

Proeven werden aangezet naar het opnemingsvermogen van hout voor vocht, terwijl daarbij de vochtopname in de volgende dagen werd nagegaan.

Basralocus = *Dicorynia paraensis*

Baboen = *Virola* sp. div.

Krappa = *Carapa* sp. div.

Pisie = *Ocotea* en *Nectandra* sp. div.

Matakki = *Symphonia globulifera*

Bij bestrijking van de kapvlakten met een afdekmiddel verliep die vochtafname veel geleidelijker, waardoor dus trekken en scheuren kan worden voorkomen. Besprekingen werden gevoerd met het Welvaartsfonds om het onderzoek van het Surinaamse hout bij verschillende onderzoekinstellingen te organiseren. Een onderzoek wordt reeds verricht in Zweden voor de bereiding van houtvezel tot boardplaten.

Men ziet uit het voorgaande, dat de jonge dienst goed van wal steekt. Naast het noodzakelijke werk voor de fundering van de dienst, de personeelsformatie en de controle op de houtretributie heeft ze ook het eigenlijke bosonderzoek reeds ter hand genomen.

We achten het een goed jaarverslag omdat erin duidelijk naar voren komt, wat de dienst heeft verricht en welk doel ze tracht te bereiken.

P. VAN ZON.

Het leven van Ogier Ghislain de Busbecq. A. H. HUSSSEN. Leiden 1949, A. W. Sijthoff's Uitgevers Mij N.V.

Een interessant en boeiend boek, bestaande uit vier lijvige brieven van de bekende keizerlijke gezant in Turkije, van 1554—1562, in de tijd van het voospel van onze Spaanse vrijheidsoorlog. Deze bekwame diplomaat wist de oorlog met de Turken jarenlang in een soort bestandsperiode te houden en tenslotte nog voor een groot aantal jaren in een verdrag vast te leggen. De Turken waren toen op het toppunt van hun macht onder Soliman de Grote en bedreigden Weenen; de strijd bleef echter onder Ferdinand in Hongarije hangen.

De Busbecq was een Vlaming, die velerlei belangstelling had, ook voor zaken buiten zijn opdracht gelegen. Dat het boek aan onze redactie ter bespreking werd gegeven is dan ook gevolg van het feit, dat deze Zuid-Nederlander, met hulp van zijn lijfarts Willem Quackelbeen, veel heeft bijgedragen tot de invoer in West-Europa van later algemeen bekende planten (vooral de tulp en de nu minder bekende kalmoes, thans nog gebruikt bij de bereiding van onze Deventer koek), waaronder verscheidene houtige gewassen, zoals de paardekastanje (de eerste boom in ons land kon men in 1608 gaan zien in de Leidse hortus, waar trouwens nu nog één plant uit die tijd aanwezig is: een gouden regen van 1601) en de sering. Hij maakte in dit opzicht ook school, want een van zijn opvolgers zorgde voor de invoer van de plataan (*P. orientalis*) en de laurierkers.

Daar dit boek niet bosbouwkundig is, wil ik, hier besluiten met de mededeling, dat het zeer onderhoudend is geschreven en tal van bijzonderheden geeft omtrent het leven van de turken in die tijd, waardoor de brieven grote belangstelling trokken, niet alleen aan het einde van de zestiende eeuw, maar ook later en nog altijd. F. W. BURGER.

Referaten

RUBRIEK 3. Houtteelt (waaronder biologie der houtgewassen, systematiek, veredeling en zaadteelt).

Note on sand dune fixation in Palestine. G. N. SALE. Empire Forestry Review. 27, 60—61, 1948.

De kuststrook van Palestina ten zuiden van Akko bestaat grotendeels uit zand en over aanzienlijke afstanden is dit opgewaaid tot duinen en de vlakke ingetrokken. Plaatselijk is de strook verscheidene kilometers breed. De hoeveelheid regen varieert van 372 mm per jaar bij Gaza in het zuiden tot 616 mm bij Akko in het noorden. De wind is vaak krachtig uit W. of O. richting. De zomer is een lang en droog seizoen, van April tot October zijn de bodemtemperaturen vaak zeer hoog.

De eerste bebossingsproeven hadden plaats in de duinen ten zuiden van Akko, vervolgens kwamen de duinen ten W. en Z. van Gaza aan de beurt. *Eucalyptus camaldulensis* had geen succes, maar *Acacia cyanophylla* (misschien ten dele verbasterd met *A. longifolia*) groeide voorspoedig en vormde dichte bosjes. Sedert 1936 is meer systeem in het werk gebracht en de beplantingen omvatten thans 870 ha.

Kwekerijen worden aangelegd in de duinen, waar water beschikbaar is. Goed zaad is voldoende aanwezig. Men kweekt de zaailingen in bedden of kisten en zij worden verspeend in potten met een mengsel van zand en mest. Veel water wordt gegeven en de potten worden ingegraven om verdamping tegen te gaan. Aan het einde van het jaar zijn de meeste planten 1,2—1,8 m hoog en de potten gevuld met een massa wortels en een beetje grond. In Februari gaat het plantsoen in de potjes per kameel de duinen in. Het wordt daar geplant op de bodem van 1 m diepe plantgaten, die met zand worden gevuld, zodat alleen de bovenste twijgen te zien zijn. De oorspronkelijke wortels zitten dus in een bodemlaag, die voortdurend koel en vochtig is; uit de ondergrondse takken komen nieuwe wortels. De meeste potten kunnen worden gered om opnieuw te worden gebruikt.

Deze nogal kostbare werkwijze is gunstig gebleken, daar de kosten voor onderhoud en inboeten sterk dalen bij gebruik van groot pot-plantsoen en diepe kuilen. Op de plaatsen, waar het zand zeer beweeglijk is, wordt het vastgelegd met takken uit naburige oudere opstanden. Als windschermen plant men stekken van *Tamarix*, vooral vlak langs de kust.

De eerste tijd is het succes wisselvallig; in sommige vakken (grootte 10 ha) wordt het zand binnen 3 jaar vastgelegd door het ontstaan van *Acacia*struikjes en een aanvullende begroeiing van grassen, *Artemisia* en andere lage struiken. Een dergelijk vak is in 6—7 jaar in sluiting en daarna blijft het zand verborgen onder een dikke strooisellaag. Enkele van de moeilijkste vakken moeten herhaaldelijk worden ingeboet en blijven 5 jaren bij de beste beplantingen achter, maar overal krijgt men de opstanden aan de gang en wordt het zand vastgelegd.

Men rooit de *Acacia* voor brandhout in de winter, waarbij een kuil in het zand overblijft. Deze is spoedig omgeven door een krans van wortelopslag, waaruit talrijke krachtige planten snel opgroeien. Een kring van jonge bomen ontstaat aldus, die tezamen met toevallig wortelopslag en zaailingen de dichtheid in de tweede omloop zeer bevordert. Het is waarschijnlijk, dat de eerste opstand 10—15 jaar na het planten kan worden gehakt, waarna het bos zichzelf verjongt zonder verder ingrijpen. De verdere omlopen bedragen omstreeks 10 jaar.

Veeweiden en optreden van mensen moet worden uitgesloten en, indien bescherming van het terrein reeds enkele jaren voor het planten mogelijk is, kan er soms een natuurlijke vegetatie van grassen, *Artemisia* enz. ontstaan, waardoor het slagen van de bebossing wordt bevordert. Ook kan men *Ammophila* en *Artemisia* enige jaren voor de *Acacia* planten. Voorts heeft men wel lupine gezaaid om de grond te verrijken.

Onder de *Acacia* vormt zich ondanks het vrijwel zuivere zand een echte bosgrond en wellicht zal het in de toekomst mogelijk zijn tot meer waardevolle houtsoorten over te gaan; men beproeft *Prosopis juliflora*, *Eucalyptus* spp. en *Pinus halepensis*. Evenmin is het onmogelijk, dat kleine stukjes voor land- of wijnbouw kunnen worden uit-

gegeven, maar hiermede zal men zeer voorzichtig moeten zijn.

De grote opbrengsten aan brandhout, houtskool, honing looistof en mogelijk werk-hout, zullen echter ook van waarde zijn in dit semi-aride klimaat. De bewoners behoeven niet langer de mest als brandstof te gebruiken en hun akkers en wijngaarden zullen niet langer worden bedreigd door het stuivende zand. W. J.

Hybrids of sugar Pine by embryo culture. E. C. STONE and J. W. DUFFIELD. Journal of Forestry. 48, 3, 200—202, 1950.

Men tracht door kruising van *Pinus lambertiana* met *P. Armandi* of *P. Koraiensis* bastaarden te krijgen die de goede eigenschappen van de eerste soort paren aan de resistentie tegen roest van de laatste twee soorten. Het bleek echter, dat de zaden die normaal werden gestratificeerd niet opkwamen. Het volgend jaar werd daarom een embryocultuur toegepast. Hiertoe werden de zaden eerst gesteriliseerd en daarna ontdaan van de zaadhuid (alles in een steriele kamer en met rubber handschoenen aan), waarbij er op moest worden gelet, dat het embryo niet door druk wordt beschadigd. Daarna werd het embryo met wat aanliggend endosperm er uit geprepareerd en op agar in een reageerbuisje geplant; afgesloten met een watten prop en in diffuus licht bij 26° C op een rek gezet.

Na 6 dagen verscheen het worteltje en nadat dit 3 cm lang was, werden de zaailingen geplant in tevoren gesteriliseerde grond in de kas, na 6 weken nogmaals verplant en in de kweekrij gezet; 6 van de 8 zaailingen groeiden op en bleken inderdaad hybriden te zijn. De oorzaak van het mislukken en de normale kieming is nog niet opgehelderd. B. V.

RUBRIEK 5. Bosexploitatie (waaronder technologie).

Gum flow from turpentine pines inoculated with the pitch-canker Fusarium. R. P. TRUE & A. G. SNOW Jr. Journal of forestry. 47, 11, 894—899, 1949.

De harsstroom uit een wond van *Pinus caribaea* en *Pinus palustris* houdt na een week op; voor de harswinning moeten de wonden dan opnieuw worden aangesneden. Om de duur van de harsuitvloeiing te verlengen kan men de wond behandelen met zwavelzuur.

Het blijkt ook mogelijk te zijn ze te besmetten met sporen van *Fusarium lateritium* f. *pini*, waardoor de wond 3 tot 5 weken langer blijft vloeien. Met de toepassing van dit resultaat in de praktijk moet men echter nog wachten, omdat het risico, omdat aan deze besmetting verbonden is, nog niet voldoende is bestudeerd. B. V.

Composition of gum turpentine of knobcone pine. N. T. MIROV & A. J. HAAGEN-SMIT. Journal of forestry. 47, 9, 721—722, 1949.

Pinus attenuata Lem. is een Westamerikaanse soort, die nauw verwant is met *P. radiata* en *P. muricata* (groep *Insignis*). De samenstelling van de harsen van de beide laatstgenoemde soorten is bekend; die van *P. radiata* bestaat uit γ - en β -pinenen, die van *P. muricata* uit α -pinene met een geringe bijmenging van camphene.

Het blijkt nu, dat de hars van *P. attenuata* van ongewone zuiverheid en eenvoudige structuur is (97 % dextro- γ -pinene); β -pinenen en camphene zijn afwezig. Het zal van belang zijn te weten hoe de samenstelling is van de harsen van de kruisingen van de soorten van de groep *Insignis* in verband met de studie over de verwantschap tussen deze soorten. B. V.

Wood quality in relation to site quality of second-growth Douglas-fir. B. H. PAUL. Journal of Forestry. 48, 3, 175—179, 1950.

Het s.g. van douglashout uit goedgesloten bossen van de IIe boniteit is hoger dan van de IVe boniteit. Hout uit open bossen is soortelijk lichter dan uit gesloten bossen. Het s.g. is groter naarmate het % zomerhout in de jaarring groter is. Bij gelijke % voorjaars- en zomerhout is hout met smalle jaarringen soortelijk lichter dan met brede jaarringen. Hierdoor is het hout van „second growth” douglasbossen pas gelijkwaardig met hout uit de „old growth” bossen, nadat de jaarringbreedte dunner wordt dan 2½ mm, dat is op ongeveer 60-jarige leeftijd voor Bon. II en 30-jarige leeftijd voor Bon. IV. De krimp van „Second growth” en „old growth” hout verschilt niet

en is ook gelijk voor verschillende boniteiten en jaarringbreedten. Er bestaat een hoge positieve correlatie tussen het s.g. van het douglashout en de sterkte (buigingsmodulus) ervan.

Conclusie: het verdient aanbeveling de douglasbossen zodanig gesloten te planten en te behandelen, dat ook op jonge leeftijd de jaarringen niet dikker worden dan $2\frac{1}{2}$ mm.
B. V.

A new type of portable charcoal kiln. J. F. HUGHES. Empire Forestry Review. 27, 72-75, 1948.

Een draagbare houtskooloven, vervaardigd uit een ijzeren drum van 180 liter, is in Midden-Afrika met goed resultaat ontwikkeld. De constructie is zeer eenvoudig. Alleen de kleine afmetingen waren een bezwaar, zodat men grotere ovens is gaan bouwen van watertanks van 1125 en 1800 liter. Ook hiermede waren de resultaten zeer gunstig, terwijl de kosten voor aanschaffing en bediening laag zijn.
W. J.

RUBRIEK 6. Boshuishoudkunde (waaronder arbeid, beheer, handel, recht en wetgeving). *Perspective — does it dim with age?* R. ZON. Journal of forestry. 47, 11, 866-867, 1949.

De helft van de wereldbevolking lijdt of leeft op de rand van gebrek. Gaat de wereld nu naar een toenemende overbevolking (Malthus) of zijn de grote potentielen van de hulpbronnen der wereld nauwelijks ontgonnen en zullen wetenschap en techniek ons moeten leren hoe deze in te schakelen? Wat het hout betreft: vele natuurlijke voorraden zijn uitgeput, maar de bosbouwer is in staat gebleken om duurzame opbrengsten te verkrijgen van deze gronden. Deze zullen ruimschoots voldoende zijn om de toekomstige houtbehoeften te dekken. De Lake States heeft men vroeger al eens afgeschreven als houtproductiegebied, omdat de waardevolle natuurlijke Pinus-opstanden grotendeels waren gekapt. Thans heeft de bosbouwer het klaar gespeeld hier een belangrijk houtgebied van te maken door de teelt van dennen en populieren. Enkele decaden geleden werden deze soorten en sortimenten waardeloos geacht, maar nu steunt de hele papier- en celluloseindustrie in dit gebied op deze grondstoffen.

De eeuw van het hout ligt niet achter ons, maar moet nog komen! Hout is en wordt de grondstof van vele en steeds meer industrieën.
B. V.

RUBRIEK 7. Bosbedrijfsregeling (waaronder houtmeetkunde, renterekening en rentabiliteitsleer).

Working plans of the Swedish State forests. NILS SMITH. Empire Forestry Review. 27, 48-51, 1948.

De Zweedse Staatsbossen beslaan een oppervlakte van 4 miljoen ha productief bosterrein of 18% van het gehele bosareaal. De meeste Staatsbossen zijn gelegen in het noorden van het land en vormen daar vaak uitgestrekte complexen. In het zuiden zijn zij kleiner en meer verspreid. De bossen zijn verdeeld in 100 houtvesterijen, die in grootte variëren van 7.000 tot meer dan 100.000 ha productief bos. Sedert het midden van de vorige eeuw heeft men in het zuiden bedrijfsplannen opgesteld en sedert het einde der eeuw ook in het noorden. De werkwijze is in de loop der jaren sterk gewijzigd en de huidige instructies dateren van 1930.

Het bedrijfsplan bestaat uit verschillende beschrijvingen en statistische delen. Allereerst de bedrijfskaart op schaal 1:10.000 of 1:20.000, vaak vervaardigd met behulp van luchtfoto's. De opstanden zijn met een nummer aangegeven en een opstandsbeschrijving wordt gelijktijdig met de inmeting vervaardigd. Met uitzondering van de kleinsten, wordt iedere opstand op de kaart ook voorzien van een opstandsformule, die in het kort de belangrijkste punten uit de beschrijving als boniteit, houtsoortensamenstelling, houtmassa, kapklasse enz. samenvat. De beschrijving zelf wordt daarom slechts zelden in het terrein gebruikt.

De houtmassa wordt oculair getaxeerd en door middel van regelmatig verspreide cirkelvormige proefvlakken opgemeten. Deze proefvlakken gelden voor de gehele houtvesterij; de houtvesterij is ook de inrichtingseenheid. Bomen met een doorsnede op borsthoogte van 0-10 cm worden gemeten op een proefvlak met een straal van 2 meter (!), de zwaardere op een proefvlak met een straal van 5 meter (!); beide proefvlakken hebben hetzelfde middelpunt. In een houtvesterij van middelbare grootte meet men 2.000-3.000 van zulke dubbele proefvlakken. Hun gezamenlijke oppervlakte

is als regel minder dan 0,5% van de totale oppervlakte der houtvesterij, maar de standaardfout van de totale houtmassa blijft onder de 2%.

De gegevens van de opstandsbeschrijving en de proefvlakken worden samengevoegd in het bedrijfsplan in het taxatie-rapport, dat bovendien een overzicht bevat van de indeling van het gebied en de houtmassa, gedeeltelijk naar bodemgebruik, gedeeltelijk naar „kapklasse”. Er zijn 5 kapklassen:

- I woeste grond en verjongingsvlakten met onvoldoende bezetting;
- II jonge opstanden met behoorlijke ontwikkeling en voldoende dichtheid, die in de komende 10-jaarlijkse bedrijfsperiode alleen behoeven te worden gezuiverd;
- III jonge en middelbare opstanden, die in de komende 10 jaar moeten worden gedund;
- IV oudere opstanden met een zodanige aanwas, dat verjonging niet nodig is en
- V oudere en jongere opstanden, die onvoldoende aanwas hebben en waar bijzondere aandacht aan de verjonging dient te worden besteed.

Verder bevat het taxatie-rapport een indeling naar boniteit en leeftijdsklasse (20-jarig) en een aanwasberekening naar leeftijdsklassen. Als regel worden in een bijlage de stamtallen en houtmassa's opgegeven, verdeeld naar houtsoort en diameterklasse.

De genoemde documenten vormen het statistische basismateriaal. Teneinde een overzicht te krijgen van de opbrengst voor de komende 10-jarige periode wordt een kapregeling opgesteld, waarvan een samenvatting in het bedrijfsplan wordt opgenomen, evenals een opgave van de oppervlakten in de verschillende kapklassen, waarin zal worden gewerkt. Een indeling naar houtsortimenten wordt niet gemaakt.

Bovendien bevat het bedrijfsplan een algemene beschrijving met historische, geografische en geologische bijzonderheden, kadastrale gegevens, overzichten van houtmarkt en sociale omstandigheden enz. Vroeger was dit gedeelte zeer uitgebreid, tegenwoordig verzamelt men deze gegevens in aparte registers, los van het bedrijfsplan. Wel bevatten de tegenwoordige plannen een lijst van de ingerichte terreinen en een kort verslag van de gebruikte methoden van houtmassabepaling.

De ervaring heeft geleerd, dat het bedrijfsplan geen al te gedetailleerde voorschriften moet geven, daar het steeds moeilijk is de toekomstige ontwikkeling te voorspellen voor individuele gevallen. Als regel worden de bedrijfsplannen om de 10 jaar herzien. Daar dit een vrij lange periode is, heeft een jaarlijkse controle plaats op de toestand der bossen. Volgens het bedrijfsplan moeten jaarlijks bepaalde stukken uit de verschillende kapklassen worden geveld. Ter vergelijking wordt nu het jaarlijks verrichte in een register aangetekend. Het is niet noodzakelijk, dat precies de normale hoeveelheid wordt geveld, maar grote afwijkingen kunnen aldus niet verborgen blijven, zodat b.v. een verwaarlozing van de vellingen in de kapklassen III en IV, die hoofdzakelijk om houtteeltkundige redenen worden uitgevoerd, ten behoeve van die in kapklasse V niet kan plaats vinden. Daarnaast bestaat er een controle op de houtmassa's, teneinde een indruk te krijgen van de jaarlijkse kap, verdeeld naar diameter klassen.

In 1941 hadden alle Staatsbossen bedrijfsplannen en in 1942 begon een tweede cyclus. De ervaringen met de huidige methode zijn zeer goed; de plannen zijn eenvoudig en goedkoop en een nuttig hulpmiddel zowel voor bosbeheerders als voor de topleiding van het Staatsbosbeheer.

W. J.

Cruising intensity and accuracy of cruises. H. A. MEYER. Journal of forestry. 47, 8, 646—649, 1949.

Volgens mededelingen van SCOTT en BARTON (J.o.f. 44, 750—754, 1946) wordt het aantal proefperken ter bemonstering van een oppervlakte bepaald door de vereiste nauwkeurigheid, de homogeniteit van het te bemonsteren gebied en de sluiting van de opstand.

De moeilijkheid is echter, dat deze laatste factoren te voren niet objectief zijn te bepalen. Bovendien zijn er nog andere factoren die er invloed op hebben, zoals de afmetingen en de vorm der proefperken, het volume per ha, de doelmatigheid van het proefperken-schema e.d. Bij de bepaling van de middelbare fout moet er voorts op worden gelet, dat deze vergelijkbaar is met die van andere waarnemingen; daartoe moet ze altijd worden betrokken op een constante oppervlakte of in % worden uitgedrukt.

Er volgt een statistische analyse van de nauwkeurigheid van inventarisatiemethoden bij gebruik van verschillend grote en verschillende aantallen proefcirkels in verschillend homogene bosgebieden.

B. V.

Douglas-fir site quality and soil fertility. R. F. TARRANT. *Journal of forestry.* 47, 9, 716—720, 1949.

Om te kunnen komen tot een klassificatie van te herbebossen douglasterreinen trachtte TARRANT een verband te vinden tussen de kwaliteit van douglasopstanden en de vruchtbaarheid van de grond. Van vele douglasterreinen is het niet mogelijk om de groeiplaats te klasseren aan de hand van de er op groeiende opstand, omdat deze overoud is en daardoor geen goed beeld geeft, of omdat het terrein door brand of anderszins kaal ligt. Van een groot aantal opstanden, waarvan de boniteit precies bepaald kon worden, werden verschillende grondmonsters genomen. Hiervan werden bepaald de PH, het leem- en kleigehalte, totale stikstof, beschikbare fosfor en kalium, basenuitwisselingscapaciteit, uitwisselbare calcium en magnesium en organische stof.

De PH wisselde voor de A₂ van 4,9 tot 6,4 en voor de B van 4,7 tot 6,4. De laagste PH waarden werden gevonden in de A₂ van glaciële zanden; deze waren vrij sterk uitgeoogd en vertoonden een duidelijke B met een PH welke meestal boven 6,0 uitkwam.

Voor alle onderzochte factoren bleek geen verband te bestaan met de kwaliteit van de groeiplaats. Op ongeroerde gronden is de vruchtbaarheid geen beperkende factor in het douglasbos van het Verre Westen.

B. V.

RUBRIEK 8. Bosgeschiedenis (waaronder beschrijvingen van bedrijven).

Forestry background of Pacific Northwest. W. B. GREELEY. *Journal of Forestry.* 48, 3, 161—165, 1950.

Noordwest Amerika heeft een geheel andere bosgeschiedenis dan de rest van de Verenigde Staten. De exploitatie en conservatie van de bossen begon veel later. Vóór 1933 werd de toestand beheerst door de beschikbaarheid van veel goedkoop zwaar hout en er werd geen acht geslagen op de waarschuwingen tegen overmatige vellingen. De omstandigheden maakten, dat de industrieën bovendien veel hout verspilden. Alleen het allerbeste werd gebruikt.

Langzamerhand wonnen betere inzichten veld:

1. De bescherming tegen bosbrand, die voortvloeide uit particulier initiatief en organisaties van boseigenaren.
2. Economisch beheer van de bossen op een duurzame grondslag werd door het Staatsbosbeheer met succes gepropageerd. Er zijn nu in de westelijke staten 600 houtvesters in particuliere dienst.
3. De staat bevorderde de herbebossing door een verstandige belastingpolitiek ten aanzien van bosterreinen, door alleen de grond te belasten (36—48 cent per ha) en het hout te belasten bij de oogst (12½ % van de oogstwaarde).
4. De industrieën kwamen eerder tot beter inzicht dan de staat; ze stelden in 1933 een code op voor de behandeling en conservering van hun bossen. Pas in 1941 werd deze code als geheel door de staat Oregon erkend en tot wet verheven. Washington volgde in 1945.
5. Het plaatselijk houttekort, dat zich ging openbaren in stijgende prijzen van het hout op stam, was aanleiding tot het ontstaan van „Treefarms”. (Houtteeltbedrijven) thans in totaal 1200.000 ha).
6. Een nauwkeurige bosexploratie en inventarisatie werd noodzakelijk gevoeld als basis voor de bepaling van de aankap.
7. Door de oorlog konden zich talrijke industrieën vestigen, die ook de voorheen waardeloze kleinere sortimenten verwerken. Dunningen worden daardoor economisch mogelijk.
8. De gestegen houtprijzen werken een meer zuinige exploitatie in de hand.
9. Het Staatsbosbeheer kan op verzoek bossen voor particulieren beheren. Ook op wetenschappelijk gebied is de samenwerking tussen de particuliere bezitter en de staat vruchtbaar.

B.V.